

فصل اول

کلیات

ماده ۱: تعریف: دوره کارشناسی ارشد، یکی از دوره‌های آموزش عالی بالاتر از دوره کارشناسی است، که پس از آن به اجرا در می‌آید و سرانجام به اعطای مدرک کارشناسی ارشد در رشته مربوط منتهی می‌شود.

تبصره- در این آیین‌نامه به منظور اختصار، به همه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی مجاز، که در مقاطع تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری (تحصیلات تکمیلی) فعالیت دارند، مؤسسه گفته می‌شود.

منظور از کمیته تحصیلات تکمیلی، کمیته یا شورایی است که در این زمینه، در سطح گروه یا دانشکده تشکیل می‌شود.

ماده ۲: هدف: هدف از ایجاد دوره کارشناسی ارشد، گسترش دانش و تربیت متخصصان و پژوهشگرانی است که با فراگیری آموزش‌های لازم و آشنایی با روش‌های پژوهش علمی مهارت لازم را برای آموزش، پژوهش و خدمات پیدا می‌کنند.

فصل دوم

شرایط ورود

ماده ۳: شرایط ورود به دوره به شرح زیر است:

- ۱-۳: داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی
  - ۲-۳: داشتن گواهی نامه پایان دوره کارشناسی یا بالاتر مورد تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در رشته‌های مورد قبول (به تشخیص شورای عالی برنامه‌ریزی)
  - ۳-۳: برخورداری از توانایی جسمی لازم و متناسب با رشته تحصیلی
  - ۴-۳: موفقیت در آزمون ورودی دوره
- تبصره- مدرک معادل کارشناسی برای ورود به این دوره‌ها فاقد اعتبار است.

فصل سوم

واحد‌های درسی

ماده ۴: تعداد کل واحد‌های درسی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته، با احتساب واحد پایان‌نامه بر حسب رشته، حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد است.

تبصره ۱- چنانچه به تشخیص کمیته تحصیلات تکمیلی، گذراندن تعدادی از واحد‌های درسی دوره کارشناسی، به‌عنوان دروس کمبود یا جبرانی برای دانشجو ضروری تشخیص داده شود، وی مکلف است آن دروس را بر اساس برنامه مصوب اضافه بر واحد‌های درسی مقرر در دوره کارشناسی ارشد و مطابق این آیین‌نامه بگذراند. تعداد دروس جبرانی در هر رشته حداکثر ۲۴ واحد است.

تبصره ۲- در انتخاب دروس اولویت با دروس جبرانی است. تعیین تعداد و نوع دروس و زمان انتخاب آن‌ها در چارچوب برنامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی، برعهده کمیته تحصیلات تکمیلی مؤسسه ذی‌ربط است.

تبصره ۳- به‌ازای گذراندن هر ۱۲ واحد درسی از دروس جبرانی، یک نیمسال تحصیلی، به مدت تحصیل دانشجو، افزوده می‌شود.

ماده ۵: تعداد واحد پایان‌نامه کارشناسی ارشد، برای همه رشته‌ها بین ۴ تا ۱۰ واحد درسی، مطابق با برنامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی است.

ماده ۶: دانشجوی دوره کارشناسی ارشد مجاز است در هر نیمسال تحصیلی بین ۸ تا ۱۴ واحد درسی را انتخاب کند و در موارد استثنایی، یا صلاح‌دید کمیته تحصیلات تکمیلی، این تعداد می‌تواند به ۱۶ واحد افزایش یابد.

تبصره ۱- در آخرین نیمسال تحصیلی، نام‌نویسی دانشجو در کمتر از ۸ واحد درسی بلامانع است.
تبصره ۲- دانشجویانی که برخی از دروس دوره کارشناسی ارشد را در دوره کارشناسی گذرانده‌اند نمی‌توانند آن درس یا دروس را مجدداً در دوره کارشناسی ارشد بگذرانند. این دانشجویان باید با گرفتن دیگر دروس انتخابی جمع واحد‌های درسی خود را به حدنصاب درج‌شده در برنامه مصوب برسانند.

فصل چهارم حضور و غیاب

ماده ۷: حضور دانشجو در تمامی برنامه‌های درسی و دیگر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دوره الزامی است. غیبت دانشجو در هر درس نباید از ۴/۱۷ مجموع ساعات آن درس تجاوز کند، در غیر این صورت نمره دانشجو در آن درس صفر محسوب می‌شود.

تبصره- در صورتی که غیبت دانشجو در یک درس بیش از حد مجاز بوده و از نظر مؤسسه، موجه تشخیص داده شود، آن درس از مجموعه دروس انتخابی دانشجو حذف می‌شود. در این صورت رعایت حد نصاب ۸ واحد در آن نیمسال الزامی نیست؛ ولی آن نیمسال از نظر طول تحصیل برای دانشجو یک نیمسال کامل محسوب می‌شود.

ماده ۸: غیبت غیر موجه در امتحان هر درس موجب گرفتن نمره صفر برای آن درس است. تبصره- در صورتی که غیبت دانشجو در امتحان، از نظر مؤسسه، موجه تشخیص داده شود، آن درس حذف می‌شود.

فصل پنجم

طول دوره، مرخصی تحصیلی و انصراف از تحصیل

ماده ۹: طول دوره مدتی است که دانشجو باید دروس تعیین شده در این دوره را با پایان نامه براساس مقررات مربوط به اتمام برساند.

طول دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته ۲ سال است.

تبصره ۱- کمیته تحصیلات تکمیلی می تواند در صورت لزوم و حسب مورد یک و حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی به طول دوره دانشجو اضافه کند.

تبصره ۲- چنانچه مؤسسه نتواند حداقل واحدهای درسی را در یک نیمسال تحصیلی ارائه دهد، به نسبت کسر واحدهای ارائه شده، به طول دوره دانشجو افزوده می شود. در هر صورت طول دوره تحصیل نباید از سه سال بیشتر شود.

ماده ۱۰: دانشجوی دوره کارشناسی ارشد می تواند حداکثر برای یک نیمسال تحصیلی، با کسب موافقت دانشگاه، از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

تبصره ۱- مدت مرخصی تحصیلی جزو سنوات تحصیلی دانشجو محسوب می شود.

تبصره ۲- درخواست مرخصی تحصیلی باید قبل از شروع نام نویسی در هر نیمسال تحصیلی به مؤسسه مربوط تسلیم و موافقت آن مؤسسه کسب شود. موافقت مؤسسه با مرخصی تحصیلی دانشجو با توجه به وضعیت تحصیلی وی انجام می شود و وابسته به این است که ادامه تحصیل دانشجو از آن به بعد با مشکل مواجه نشود.

تبصره ۳- در صورتی که دانشجو بدون کسب موافقت مؤسسه حتی برای یک نیمسال، ترک تحصیل کند از ادامه تحصیل محروم می شود.

ماده ۱۱: دانشجو می تواند به هر دلیل، از تحصیل اعلام انصراف کند. در این صورت باید درخواست خود را مبنی بر انصراف به مؤسسه تسلیم کند. چنانچه دانشجو بعد از یک ماه درخواست خود را پس نگیرد، آن مؤسسه نسبت به صدور گواهی انصراف اقدام می کند.

تبصره- دانشجوی انصرافی یا اخراجی موظف است به تعهداتی که سپرده است عمل کند. به هر حال صدور هرگونه گواهی نامه و تسلیم ریزنمرات و دریافت مجوز شرکت مجدد در آزمون ورودی منوط به تسویه حساب دانشجو با مؤسسه ذی ربط است.

فصل ششم ارزشیابی

ماده ۱۲: حداقل نمره قبولی در هر درس، اعم از دروس دوره و دروس جبرانی در دوره کارشناسی ارشد، ۱۲ است.

تبصره ۱- اگر نمره دانشجوی در یک درس انتخابی کمتر از ۱۲ باشد، می‌تواند با موافقت استاد راهنما به جای آن درس، درس دیگری را انتخاب کند.

تبصره ۲- در مواردی که ارزشیابی دانشجوی در یک درس موکول به فعالیت‌هایی باشد که با تشخیص استاد مربوط به انجام آن در طول یک نیمسال تحصیلی ممکن نیست، نمره دانشجوی در آن درس ناتمام محسوب می‌شود. در این صورت باید نمره دانشجوی در این درس، حداکثر تا پایان نیمسال تحصیلی بعد، توسط استاد ذی‌ربط به نمره قطعی تبدیل و در کارنامه وی ثبت شود.

ماده ۱۳: میانگین نمرات دروس دانشجوی، در دوره کارشناسی ارشد، در هر نیمسال تحصیلی، نباید از ۱۴ کمتر باشد. اگر میانگین نمرات دانشجوی در دو نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۴ باشد، آن دانشجوی از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

تبصره- نمره دروس پیش‌نیاز یا جبرانی در کارنامه دانشجوی، جداگانه ثبت می‌شود، اما در احتساب میانگین نمرات نیمسال تحصیلی و میانگین کل نمرات دانشجوی منظور نمی‌شود.

ماده ۱۴: میانگین کل نمرات دانشجوی در پایان دوره نباید از ۱۴ کمتر باشد. در غیراین صورت فارغ‌التحصیل دوره کارشناسی ارشد شناخته نمی‌شود.

تبصره ۱- دانشجویی که پس از گذراندن همه واحدهای درسی دوره، میانگین کل نمرات او از ۱۴ کمتر باشد، در صورتی که حداکثر مدت مجاز تحصیل وی به پایان نرسیده باشد، می‌تواند تا ۱۶ واحد از دروسی را که در آن‌ها نمره کمتر از ۱۴ گرفته است، فقط در یک نیمسال تحصیلی تکرار کند و در صورت جبران کمبود میانگین کل، فارغ‌التحصیل شود.

تبصره ۲- دانشجویی که نتواند میانگین کل نمرات خود را به حد نصاب ۱۴ برساند، از ادامه تحصیل محروم مانده و مدرکی دریافت نمی‌کند.^۱

۱- این ماده بر اساس مصوبه جلسه ۱۷۳ مورخ ۷۷/۲۱/۲ شورای عالی برنامه‌ریزی اصلاح شده است.

فصل هفتم

پایان نامه

ماده ۱۵: تهیه پایان نامه، آخرین بخش دوره کارشناسی ارشد است که در آن دانشجو موظف است در یک زمینه مربوط به رشته تحصیلی خود، زیر نظر استاد راهنما، به تحقیق بپردازد.

ماده ۱۶: استاد راهنما با پیشنهاد دانشجو و موافقت استاد و تأیید کمیته تحصیلات تکمیلی، از اعضای هیأت علمی مؤسسه یا خارج از مؤسسه با حداقل مرتبه استادیاری، تعیین می شود.

تبصره ۱- چنانچه استاد راهنما، خارج از مؤسسه آموزش عالی انتخاب شود به جای شرط استادیاری داشتن مدرک دکتری الزامی است.

تبصره ۲- در رشته هایی که استادیار به تعداد کافی وجود ندارد، استاد راهنما را می توان با تأیید کمیته تحصیلات تکمیلی از بین مریبان برجسته مؤسسه و دارای حداقل ۱۰ سال سابقه کار مفید آموزشی و پژوهشی انتخاب کرد.

ماده ۱۷: دانشجو موظف است پس از پایان نیمسال اول و قبل از شروع نیمسال سوم تحصیلی موضوع پایان نامه خود را با نظر استاد راهنما انتخاب کند. موضوع پایان نامه پس از تأیید کمیته تحصیلات تکمیلی قطعیت می یابد.

ماده ۱۸: استاد مشاور به پیشنهاد استاد راهنما و پس از تأیید کمیته تحصیلات تکمیلی از بین اعضای هیأت علمی یا متخصصان و محققان مربوط انتخاب می شود.

ماده ۱۹: ارزشیابی پایان نامه در جلسه دفاعیه توسط هیأت داوران، متشکل از: استاد راهنما، استاد مشاور و حداقل یک نفر نماینده کمیته تحصیلات تکمیلی و دو نفر از بین اعضای هیأت علمی یا متخصصان و محققان داخل یا خارج مؤسسه است.

ماده ۲۰: پایان نامه توسط هیأت داوران در پنج درجه ارزشیابی شده و به هر درجه نمره ای تعلق می گیرد و این نمره در میانگین کل نمرات دانشجو محاسبه می شود.

نمره از ۱۸ تا ۲۰: عالی

نمره از ۱۶ تا ۱۸: بسیار خوب

نمره از ۱۴ تا ۱۶: خوب

نمره از ۱۲ تا ۱۴: قابل قبول

نمره کمتر از ۱۲: غیر قابل قبول

ماده ۲۱: دانشجو پس از انتخاب پایان نامه، تا زمانی که آن را به پایان نرسانده موظف است بر اساس تقویم دانشگاهی در نیمسال (های) بعد نیز برای آن ثبت نام کند. چنانچه در مواردی، پایان نامه از سوی دانشجو ارائه شده، لیکن به عللی دفاع از آن از سوی استاد راهنمای مربوط، گروه آموزشی یا واحد دانشگاهی ذی ربط، با تأخیر انجام یا به نیمسال بعد موکول شود، نیاز به ثبت نام مجدد از سوی دانشجو نیست. در این حال نمره پایان نامه در آخرین نیمسال تحصیلی، وارد کارنامه دانشجو می شود و در میانگین نمرات او منظور خواهد شد.

ماده ۲۲: در صورتی که پایان نامه، از نظر هیأت داوران، غیر قابل قبول تشخیص داده شود، دانشجو می تواند در مدتی که از حداکثر مدت مجاز تحصیل وی تجاوز نکند، پایان نامه خود را کامل و بار دیگر در زمانی که هیأت داوران تعیین می کنند از آن دفاع کند. دانشجویی که در فرصت تعیین شده نتواند از پایان نامه خود با موفقیت دفاع کند از تحصیل محروم شده و مدرکی دریافت نمی کند. تبصره- اعطای گواهی گذراندن واحدهای درسی دوره به دانشجویی که به هر دلیل از ادامه تحصیل باز می ماند، حسب درخواست دانشجو بلامانع است.^۱

۱- این ماده بر اساس مصوبه جلسه ۱۷۳ مورخ ۷۷/۲۱/۲ شورای عالی برنامه ریزی اصلاح شده است.

فصل هشتم

سایر مقررات

ماده ۲۳: انتقال و تغییر رشته در دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته ممنوع است.

ماده ۲۴: در صورتی که ارائه برخی از دروس، در یک رشته و در یک زمان معین، در مؤسسه مبدأ ممکن نباشد، دانشجو می‌تواند آن دروس را با موافقت استاد راهنما و تأیید کمیته تحصیلات تکمیلی و با هماهنگی سازمان مرکزی دانشگاه، در یکی از مؤسسات آموزش عالی دیگر که مجری دوره است به صورت مهمان بگذراند. در این حال کسب موافقت مؤسسه مقصد هم ضروری است و تعداد واحدهای درسی دانشجوی مهمان در یک مؤسسه نباید از نصف واحدهای درسی دوره بیشتر شود.

ماده ۲۵: آیین‌نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد در ۸ فصل و ۲۵ ماده و ۲۳ تبصره در دو بیست و نود و یکمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵ به تصویب رسید. این آیین‌نامه از ابتدای سال تحصیلی ۷۴-۱۳۷۳ در همه دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی سراسر کشور لازم‌الاجرا است و از تاریخ ابلاغ آن، آیین‌نامه قبلی و تمام مقررات و بخش‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مغایر با آن برای دانشجویان مشمول این آیین‌نامه لغو می‌شود. دانشجویان ورودی سال‌های قبل از سال تحصیلی ۷۴-۱۳۷۳ نیز می‌توانند با موافقت شورای تحصیلات تکمیلی مؤسسه وضعیت خود را با آیین‌نامه جدید تطبیق داده و بر اساس آن فارغ‌التحصیل شوند.